

Bruxelles, 18. listopada 2022.
(OR. en)

13236/22

Međuinstitucijski predmeti:
2021/0424(COD)
2021/0425(COD)

ENER 491
ENV 973
CLIMA 486
IND 388
RECH 525
COMPET 766
ECOFIN 969
CODEC 1433

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Direktiva o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika i Uredba o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika (preinaka) – rasprava o politikama

S obzirom na sastanak Vijeća za promet, telekomunikacije i energetiku (energetika) 25. listopada 2022. za delegacije se u Prilogu nalazi napomena za raspravu o Direktivi o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika i Uredbi o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika (preinaka).

Napomena za raspravu o Uredbi i Direktivi o tržištu plina i vodika

Komisija je 15. prosinca 2021. podnijela Prijedlog direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova i vodika te Prijedlog uredbe o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika (paket o plinu) u sklopu novog okvira EU-a za dekarbonizaciju tržišta plina, promicanje vodika i smanjenje emisija metana.

Prijedlozi i procjena učinka predstavljeni su tijekom francuskog predsjedanja, nakon čega je uslijedila prva razmjena mišljenja država članica. U srpnju 2022. češko predsjedništvo započelo je pregovore o prijedlozima u okviru Radne skupine za energetiku. Na temelju prvih ishoda tih rasprava predsjedništvo je 9. rujna 2022. podnijelo prvu reviziju Uredbe i Direktive kako bi se omogućila daljnja temeljita rasprava u Radnoj skupini za energetiku u narednim tjednima.

Na temelju dosadašnjeg napretka te kako bi se odredio smjer za daljnji rad, predsjedništvo sada predlaže tri teme za raspravu, od kojih svaka ima nekoliko mogućnosti koje ministri i ministrice trebaju razmotriti:

1. Vremenski okvir za razvoj tržišta vodika s naglaskom na vertikalnom razdvajanju operatorâ mreže za vodik

Prijedlogom Komisije predviđa se fleksibilniji regulatorni okvir za vodik tijekom faze širenja njegova tržišta, no do 1. siječnja 2031. trebala bi se početi primjenjivati detaljnija pravila kojima se olakšavaju integracija tržišta i prekogranična trgovina. Neke države članice smatrale su da utvrđeni datum 2030. za taj regulatorni prijelaz ne pruža dovoljno fleksibilnosti i vremena da se tržište vodika dovoljno razvije. Međutim, činjenica da ne postoji usklađen datum isteka prijelaznog razdoblja na razini EU-a podrazumijeva rizik od različitih regulatornih sustava u različitim državama članicama koji bi mogli otežati razvoj učinkovitog unutarnjeg tržišta.

Predloženim pravilima za vertikalno razdvajanje operatorâ mreže za vodik (*članak 62. Direktive*) stavlja se na raspolaganje model vlasničkog razdvajanja. Predlaže se da model neovisnog operatora sustava bude dostupan za mreže za vodik koje su pripadale vertikalno integriranim poduzećima u trenutku stupanja na snagu paketa za plin. Sporniji je element istek modela razdvajanja neovisnog operatora transportnog sustava do 2031. jer su neke države članice zabrinute da bi to moglo ugroziti razvoj mreža za vodik, a time i tržišta, jer se operatore transportnih sustava za plin s modelom razdvajanja neovisnog operatora transportnog sustava ne bi potaknulo da ulažu u prenamjenu svoje infrastrukture.

Predloženo prijelazno razdoblje za tržišta vodika do kraja 2030. nalazi se u nekoliko članaka u paketu za plin. Uredbom se predlaže da se od 1. siječnja 2031. (*članak 6. Uredbe*) ne naplaćuju tarife za pristup mrežama za vodik na interkonekcijskim točkama između država članica, što bi se trebalo zamijeniti stvaranjem mehanizma naknade za financiranje prekogranične infrastrukture među relevantnim operatorima mreže za vodik (*članak 53. Direktive*). Na temelju predložene direktive države članice do kraja 2030. osiguravaju provedbu reguliranog pristupa trećih strana mrežama za vodik (*članak 31. Direktive*), a operatori mreže za vodik mogu imati koristi od odstupanja za postojeće mreže vodika i zemljopisno ograničene mreže (*članci 47. i 48. Direktive*).

U tom smislu ministre i ministrice poziva se da razmotre sljedeća pitanja:

- a) provedbu mehanizma preispitivanja za datum regulatornog prijelaza 2030. na razini Unije, pri čemu bi Komisija na temelju prethodno utvrđenih kriterija (npr. funkcioniranje tržišta, tržišno natjecanje, učinci razilaženja pravila na prekograničnu trgovinu) preispitala tržišne uvjete [2028.] i, prema potrebi, donijela odluku o odgodi prijelaza na razini Unije;
- b) odgodu prijelazne fazu za elemente modela tržišta vodika do [X] godine;
- c) očuvanje modela razdvajanja neovisnog operatora transportnog sustava nakon 2030. za postojeće operatore transportnih sustava za plin s modelom razdvajanja neovisnog operatora transportnog sustava.

2. Popusti na tarife za plinove iz obnovljivih izvora i niskouglijične plinove u sustavu prirodnog plina te prekogranične tarife u mrežama za vodik

I. Prekogranične tarife u namjenskim mrežama za vodik

Komisija je predložila oblikovanje budućeg tržišta vodika bez prekograničnih tarifa od

1. siječnja 2031. (*članak 6. Uredbe*). Kao što je već slučaj s tržištima električne energije, time bi se stvorili jednaki uvjeti za proizvodnju vodika i izbjeglo takozvano „gomilanje” tarifa, što je važno kako bi se spriječilo povećanje troškova za krajnje potrošače. Provedba sustava prekograničnih nultih tarifa i odgovarajućih mehanizama podjele troškova mogla bi biti izvedivija u ranoj fazi uvođenja infrastrukture za vodik nego na razvijenom tržištu na kojem su izvršena znatna ulaganja u infrastrukturu. Kako bi se osigurao razvoj (prekogranične) infrastrukture za vodik u nedostatku prekograničnih tarifa, predlaže se mehanizam financijske naknade među operatorima mreže za vodik (*članak 53. Direktive*). Neke države članice radije bi zadržale postojeći tarifni mehanizam i za vodik, dok bi druge željele odgoditi provedbu prekograničnih nultih tarifa za mreže za vodik.

Stoga se ministri i ministrice pozivaju da razmotre sljedeća pitanja:

- a) provedbu mehanizma preispitivanja za 2031. godinu na razini Unije, pri čemu bi Komisija na temelju prethodno utvrđenih kriterija (npr. funkcioniranje tržišta, tržišno natjecanje, učinci razilaženja pravila na prekograničnu trgovinu) preispitala tržišne uvjete [2028.] i, prema potrebi, donijela odluku o odgodi obveze za prekogranične nulte tarife za mreže za vodik;*
- b) odgodu obveze prekograničnih nultih tarifa za mreže za vodik do [X] godine;*
- c) zamjeni obveze prekograničnih nultih tarifa od 1. siječnja 2031. zajedničkom odlukom nacionalnih regulatornih tijela o prekograničnim tarifama, pri čemu bi ACER donio konačnu odluku u slučaju neslaganja.*

II. Popusti na tarife za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove u sustavu prirodnog plina

Prijedlog Komisije sadržava različite popuste na tarife čiji je glavni cilj potaknuti uvođenje plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova te prekograničnu trgovinu njima (*članak 16. Uredbe¹*). Neke države članice tvrdile su da bi trebalo dati prednost plinovima iz obnovljivih izvora. Druge su izrazile zabrinutost zbog toga što popusti na tarife nisu prikladan alat za povećanje uvođenja tih plinova i zbog gubitka prihoda za regulirane operatore transportnih sustava za plin, a time i mogućeg povećanja cijene fosilnog plina za krajnje kupce.

U tom pogledu ministri i ministrice pozivaju se da razmotre sljedeća pitanja:

- a) *razlikovanje popusta na plinove iz obnovljivih izvora i popusta na niskougljične plinove, tj. različite razine popusta za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove;*
- b) *neuvođenje popusta na tarife na svim interkonekcijskim točkama, uključujući ulazne točke iz trećih zemalja i izlazne točke prema trećim zemljama, dok države članice primjenjuju popuste na ulaznim točkama iz postrojenja za proizvodnju plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova te na ulaznim i izlaznim točkama skladišta plina;*
- c) *neuvođenje obveznih popusta za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove, tj. primjena pune tarife koju treba platiti za transport plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova.*

¹ Na temelju članka 16. Uredbe popust na tarife od 75 % primjenjuje se na ulaznim točkama iz postrojenja za proizvodnju plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, a popust na tarife od 75 % za transport u skladišta plina i iz njih u sustavu prirodnog plina. Popusti na tarife od 100 % za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove u sustavu prirodnog plina trebaju se primjenjivati na svim interkonekcijskim točkama.

3. Miješanje

Uredbom se operatori transportnih sustava obvezuju da će prihvatiti miješanje vodika do 5 % na interkonekcijskim točkama između država članica EU-a od 1. listopada 2025. (*članak 20. Uredbe*). Ako razlike u praksama miješanja dovode do ograničenja prekograničnih tokova, primjenjuje se postupak prekogranične koordinacije kvalitete plina (*članak 19. Uredbe*). Neke države članice ne žele miješati vodik u svojim domaćim mrežama prirodnog plina i prednost bi dale transportu i upotrebi čistog vodika. Druge bi radije odgodile datum provedbe i smanjile maksimalnu razinu miješanja kako bi se izbjegli visoki troškovi i ograničili mogući rizici.

Stoga se ministri i ministrice pozivaju da razmotre sljedeća pitanja:

- a) promjenu maksimalne razine miješanja na interkonekcijskim točkama na [X] %;*
- b) odgodu provedbe maksimalne razine miješanja na interkonekcijskim točkama do 1. listopada [X];*
- c) neuvođenje usklađene maksimalne razine miješanja, tj. prepuštanje susjednim državama članicama i operatorima transportnih sustava da se bilateralno dogovore o maksimalnim razinama miješanja na interkonekcijskim točkama.*